

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pre pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Narodni prejemni list (administracija) in ekspedicijska, Semeniška ulica št. 4.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 13 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 285.

V Ljubljani, v petek 12. decembra 1890.

Letnik XVIII.

Parnell in Irska.

„Zgodovina ‚zelenega otoka‘ je popisana z jeklenim peresom dolgoletnih krvavih bojov, vžgana Irec v srce s smrtnim sovraštvom do hladnokrvnega Angleža vtisnena v obraz z globokimi črtami glada in trpljenja. Kdor prebira žalostno zgodovino zatiranega naroda irskega, sliši o sedemstoletnem boju, ki ga bije Irec za človeške svoje pravice, bolečine se mu krči srce. Sedanje stoletje je sicer zacelilo marsikatero rano, uslišalo mnogo prošenj nesrečne dežele; toda grozna dejanja preteklih stoletij zagrinjajo še dolgo prihodnost v nevarno temo . . . ker v vseh časih bojeval se je človek v krutem boju za svoje svetinje.“

Tako smo pred leti na tem mestu pisali v uvodu vrsti člankov, v katerih smo opisali žalostno zgodovino tužne Irske. In v resnici smo mogli Slovenci vedno z veseljem pozdravljati vsak najmanjši uspeh dolgoletnega neprestanega boja irskega naroda in njegovih voditeljev proti angleški gospodi. Večkrat je stal irski narod že ob mejniku svojih pravičnih želja in zahtev, z orjaškimi koraki so napredovali v borbi voditelji, do katerih je imel narod neomejeno zaupanje. Za časa Foxa in O'Connella zmagovala je irska stvar; v zadnjih letih smo videli, da so bili irski poslanci v angleškem parlamentu važna stranka; javno mnenje na Angleškem nagibalo se je vedno bolj Ircem na korist, in veliki angleški državnik Gladstone sam je izjavil, da je irska samouprava zadnji namen njegovega življenja.

Ali kakor bi neko prokletstvo proganjalo nesrečni in plemeniti narod irski! Irci so že upali, da bodo z dosedanjo svojo taktiko in pomočjo Gladstonovih prijateljev slavili zmage dan, — kar z jednim udarcem proti človeška slabost zrušiti lepo zgradbo, katero so si Irci zgradili z velikim trudom.

Parnell, nekronani kralj irski, ki je tekom šestnajstih let toliko storil in pretrpel za svoj narod, ta ženjalni parlamentarec in voditelj, ki je iz spanja zbudil in na novo oživil irsko vprašanje, mož, katerega niso preplašile muke po temnicah, — skoro

bi uničil vse dosedanje lepe vspehe za irski narod. Kakor čitateljem znano, ni se mogel pred sodiščem očistiti obtožbe, da je imel pregrešno znanje s soprogo svojega prijatelja. Kapitan Charles O' Shea je s svojo ovadbo smrtno zadel irski narod, ker je pred svetovno sodišče postavil njegovega voditelja zaradi moralnega pregreška. Kar bi morda javno mnenje na Angleškem sčasom odpustilo zasebniku, tega ne more odpustiti Parnellu, voditelju irskega naroda. Javna pravica zahteva in mora zahtevati javnega zadoščenja, ker žalostno bi bilo za vsak narod, ko bi malomarno preziral podle pregreške svojih voditeljev proti svetim dolžnostim zakonskim. Parnell je torej postal nemogoč na čelu svojih sobojevnikov.

Vsa ta pravda pa ima svoj vir v maščevanju. Kakor znano, ponaredil je neki Pigott pisma, s katerimi je skušal dokazati, da je Parnell sokriv nekih ubojev na Irskem. „Times“, največji angleški list, je ponatisnil ta obrekovalna pisma, da bi Parnella prognali s političnega odra in zadušili na Angleškem vse pojave za pravično irsko stvar. Nasprotniki Parnellovi so izdali ogromne svote, da bi podkupili priče in dobili pravdo. Med temi pričami je bil tudi kapitan O' Shea. Ta je namreč dolgo časa željno čakal, da mu Parnell zagotovi važno mesto pri irski zvezi, in štel si v čast sramoto svoje hiše, ki je bila ožjim Parnellovim prijateljem že leta znana. Ker pa Parnell ni hotel ustreči njegovi častiželjnosti, ponudil se je listu „Times“ kot priča Pigottova proti Parnellu in kot izdajalec irskega naroda. V tej pravdi pa je bil Parnell oproščen in list „Times“ pred vsem svetom osramočen. Cesar pa niso mogli nasprotniki, to je storil Parnell sam: „Times“ so objavile nekega dne novost, da O' Shea toži Parnella zaradi prešestva. Konec te zatožbe je znan.

Tako se je pokopal mož, velik kot govornik in parlamentarec, človek vroče krvi, ki pa se je vedno premagal in hladno presojal politični položaj; voditelj zatiranega naroda, katerega so njegovi politični sobojevniki slepo poslušali kakor prostaki svojega poveljnika; nemogočega se je storil oni Parnell, ki je leta 1879 ustanovil narodno zvezo, osobno v

Ameriki nabiral velike svote za irske namene, ki je irskemu vprašanju vtisnil pečat zakonitosti ter v angleškem parlamentu pridobil podporo slavnega Gladstonea in njegove stranke.

Gladstone oglasil se je prvi, naj Parnell odstopi in tako pokaže, da se ukloni sodišču javnega mnenja, ne samo na Angleškem, temveč po vsem olikanem svetu. Anglija je dežela, kjer navzlic vsemu farizejstvu ne sodijo frivolno o časti in zahtevajo od moža v javnem dostojanstvu, da je pred vsem čistega značaja. Kdor se ondi pregreši zoper poštenje in čast in stori javno pohujšanje, ta je zgubil vso veljavo.

Ko bi bil Parnell poslušal svet Gladstonov in stopil iz javnosti, zgradili bi mu bili njegovi dosedanji prijatelji zlat most in irska stvar ne bi bila na škodi. Toda Parnell je predrzno imenoval sovražnika Irske vsakega, kdor mu je svetoval zasebno življenje, in Gladstonea je javno imenoval izdajalec irske stvari. S tem, da je Parnell skušal pred svetom sramotiti moža najčistejšega značaja, in je sam sebe branil z golim ščitom irske stvari, zgubil je pred svetom skoro vso veljavo kot pravi Herostrat. Gladstone ravno je bil, ki je kot ministerski predsednik ohole Anglije pripomogel Ircem z novim volilnim redom do tolikega števila zastopnikov v parlamentu.

Proti Parnellu pa se je vzdignila tudi irska duhovščina, ki je bila vedno v prvih vrstah v boju za irske pravice. Irski škofje so na narod izdali pastirski list, v katerem mu pojasnjujejo, da je odslej Parnell nemogoč kot voditelj, ker bi le razdvojil irsko zjedinjeno stranko.

Kaj bode storil Parnell? Kakor se poroča, zmaga je njegova častiželjnost, ker izjavil se je, da ne odstopi, marveč pričakuje sodbe narodove. In tako je razcepil irsko stranko v dva tabora. Večina irskih poslancev ločila se je od njega in izvolila svojim predsednikom Mac Carthyja; manjšina je ostala pri dosedanjem svojem voditelju. Ako Parnell vstraja v svoji sebičnosti in ostane v javnosti, trpela bode irska stvar, za katero si je pridobil mnogo zaslug;

LISTEK.

Radinje.

Zgodovinska povest Jana Podhajského. — Poslov. V. Z.

(Dalje.)

Hudo se je godilo mestecu pod Radinjami. Požar je uničil hišo meščanov, mnogi so poginili v njih in ostali so bili veseli, ker so rešili golo svoje življenje, pobegnivši v gozd.

Tudi župnika Jana so silili, da bi zbežal z drugimi v gozd. Že pred tem ga je vabil Hrdonj z Dubnjana na grad, da bi se tam rešil nevarnosti.

„Ali veš,“ — rekel mu je grof, — „da je Žizka največji sovražnik naših duhovnikov? Pred njegovo jezo te ne rešijo tvoji častitljivi sivi lasje. Prosim te, pojdi na Radinje, reši svoje življenje, katero je nam vsem, katero je vsem ljudem v okolici tako dragoceno.“

„Gospod, ne govori mi takih besedij.“ — odgovoril je duhovnik. — „Tu je moje mesto, tu pri cerkvi ostanem pri svojih ljudeh. Ne bil bi zvest pastir, ko bi zbežal sam v trdni grad in prepustil svojo čedo na paši volku. Ako ne morem pomagati ljudem, umrem saj z njimi. — Koliko dnij pa mo-

rem še živeti? Ostanem tu, — ostalo boji božja volja.“

Vsi stanovaleci mesteca starega Pilzna so zbežali pred Žizko, samo župnik, Jan Bistriški, je ostal pri svojej cerkvi. Takoj so ga prijeli Žizkovi vojniki in ga vedli k slepemu vodji. Gospod Jan je vedel, da je ta njegova pot zadnja. Molč se je poslovil od svoje tihe sobe, kjer je sedaval pri svojih knjigah, premišljujoč o najresnejših stvaréh, premišljujoč, kako bi najbolj pomagal ubogemu ljudstvu. Molč se je ločil od knjige, v katero je zapisoval dolga leta vse znamenite dogodke v okolici. Ravno je vstal od knjige, kamor je zapisal poslednjič: „Dne 16. avgusta, po prazniku Marijinega vnebovzvetja, leta 1424, je pridrl Jan Žizka k trdnjavi kraljevskega grada Radinj nad Uslavo. Njegova vojska je učinila veliko škodo celi pokrajini, požgavši mnogo vasie, in zapalila tudi mestece, stari Pilzen imenovano, pod zgoraj imenovanim gradom . . .“

Dalje ni napisal več. Ko je pisal te besede, švigal je že ogenj pred oknom.

Duhovnik Jan je vstal izza mize, pustil tam odprto knjigo in odšel k oknu. Pred župnijo je bilo pokopališče, na sredi mala sicer, ali dobro vrejena cerkev Matere Božje.

Z žalostnim očesom gleda duhovnik čez grobove na mestece ginoče od ognja, in njegova usta šepetajo molitev:

„Kako ste srečni, ki spite tu pod zelenim mahom, vi dragi pokojniki, ki niste čakali groznega prizora, katerega zró moje oči. Čez nekaj časa bom tudi jaz tako srečen, kakor vi.“

V tem so zazvonili zvonovi v stolpu; drugikrat je bil tako vesel ta glas, ali sedaj tako žalosten.

Duhovnik je pogledal, kdo zvoní? Vsaj je videl starega Tomaža bežati z drugimi v gozd! Dveri k zvonovom so zaklenjene in tam na steni visé ključí, med njimi tudi od cerkvenih vrat. Ali je oživeło srce zvonovo iz kovine narejeno? Ali je pogнала zvonove kaka nevidna roka?

„Zazvonite, mili glasovi, meni k pogrebu, da vedó ljudje in da zamolijo očenaš za svojega prijatelja.“

Tu so pridrlí že divji bojevnikí v tesno sobico. Ustavili so se pri vratih zagledavši tu srebrnolasega duhovnika v dolgi obleki, ki stoji mirno v sredi sobice in prijazno gleda na nje. Solnčni žarki so padli ravno skozi ozko okno v sobo in razsvetljevali starčkov obraz, da je stal pred Husiti kakor kak svetnik.

ako pa odstopi, zgubili bodo Irci sicer prvega zagovornika, toda stvar sama bi le pridobila. Upamo, da bode Parnell svojo čast iztrgaval ljubezni domovine.

Shod rudarskih zastopnikov na Dunaju.

V dóbi razsvetljenega 19. veka, v dóbi slovesno oklicanih človeških pravic, v stoletju pristne svobode in frimasonskega bratoljubja nas dejanske razmere socijalnega življenja straše z vedno žalostnejšimi podobami modernih belih sužnjev na zemlji in vzlasti — pod zemljó, po rudoin premogokopih. Kri nam je zastajala, ko smo letošnje spomladi ob priliki stavke rudoin premogokopov čitali žalostne razmere teh ubogih trpinov. Kdor opazuje te blede, propale obraze, kdor gleda revo, ki vlada po njih družinah, kdor vidi slabotni njih naraščaj, bolehtne otroke, komur je znano, da tudi najbolj varčen rudokop, ako ima veliko družino, skoro shajati ne more s svojim zaslužkom, o tem, da bi si mogel kaj prihraniti ni ne govorimo, njemu bo jasno, da je za dlje časa tako stanje neznosno, da se v tem oziru morajo spremeniti obstoječe razmere na korist delavcem-trpinom.

Ker se je pa pri zadnjem štrajku pokazalo, da od delodajalcev rudokopom ni mnogo pričakovati, zato so zastopniki rudokopov jeli sami misliti, kaj storiti v svojo lastno korist. Obžalovati je, a značilno za naše socijalne razmere, da že po svojem delu bolj konservativni rudokopi iščejo v socijalno-demokratičnem taboru svoje pomoči; vidi se, da jim skrajni obup narekava njih korake za zboljšanje gmotnega obstanka.

Omenili smo že v listu, da so se dné 7. t. m. sošli zastopniki rudokopov na Dunaju ter zborovali prvi dan skoro neprenehoma od devete ure dopoldne do sedme ure zvečer. Shoda so se vdeležili med drugimi tudi socijalno-demokratični poslanci Kronawetter in Pernersdorfer in znani izdajatelj dunajskega lista za delavce Viktor Adler. Zastopani so bili delavci s Češkega, Moravskega, iz Šlezije, s Štajarskega in Dolenjeavstrijskega. Zborovali so deloma v nemškem, deloma v češkem jeziku.

Prvi predmet pri razpravi je bil: Položaj rudokopov in sredstva, kako ga izboljšati. — Zastopnik Wagner pojasnjuje v češkem jeziku, da je glavni vzrok žalostnega položaja pri rudokopih akordno delo, to je plačilo ne na dan, marveč za gotovo dovršeno delo. Rudokop se trudi in trpi, da dostavi potrebno število „vozičkov“ (Hunde, to so majhni vozički za premog ali rudo, ki so v navadi po rudoin premogokopih), zasluži ž njimi podjetniku veliko na mesec, sam pa se mora zadovoljiti z majhno plačo. Tako so n. pr. l. 1870. plačevali tak voziček na mesec s 50 kr. do 1 gld., sedaj dobí rudokop zanj po 12 do 20 kr. Poleg tega mora sam rudar si napravljati potrebno orodje, plačevati v bratovsko skladnico, tako da mu ostane komaj kakih 22 gld. na mesec. Odtod velika revščina med njimi. Rudokop bi potreboval tečne hrane zaradi silno težkega podzemeljskega dela, kjer mora pogrešati oživljajočo svetlobo in zrak, a zadovoljen mora biti celi dan s kruhom, s kavo in k večjemu s požirkom žganja. Na severnem Češkem

„Česa si želite?“ vprašal je duhovnik čez nekaj časa.

„Daj nam skrivne svoje zaklade.“

„Zakladov hočete od mene?“ zasmejal se je trpko župnik.

„Le ne delaj se tako, ker vémo, da duhovniki skrivajo v tajnih shrambah zaklade. Delaj bolj pametno, kakor delajo drugi duhovniki, da se niti z mukami ne dádo prisiliti, da bi odkrili svoje zaklade. Preveč star si že, in smili se nam tvoj stari obraz; zato nam daj vse, kar imaš dragega, in ne bomo te mučili.“

„Tukaj iščete zaman zakladov. Niti cerkev niti moj dom jih nima. V cerkvi srebrni kelih in nekoliko duhovniške obleke in tu pod to streho ni sledu zlata in srebra. Preglejte si moj dom od strehe do kleti.“

„Ali vendar imaš in moraš imeti tu zaklad.“

„Da, imam zaklad, ki pa ima ceno le za-me, ali za vas ne. Ta težka knjiga, katero je pisala moja roka nad petdeset let, je moj zaklad.“

(Dalje slédi.)

je prišel neki rudokop k zdravniku dr. Jonas-u. Zdravnik ga preišče ter mu reče: „Vi potrebujete mesarja, peka in pivovarja, pa bote zdravi, zdravnika ne potrebujete.“ Zdravi sta, hotel je reči, a kruha, mesa in redne pijače vam je treba, pa vam bo dobro.

V nadaljnem govoru toži vzlasti, kako je njih delo težavno, ne toliko zaradi truda, pač pa zavoljo vročine, mraza, prepihov, omamljivih, morečih soparjev, vode itd., kjer mora delavec preživati po več ur. Marsikaj bi se v tem oziru zboljšalo brez težave, ko bi delodajalci kaj storiti hoteli za zdravje delavcev. K sklepu govornik izraža željo, da se odpravi akordno delo, da se uvede vsakdanja plača in da se bolje poskrbi za zdravje rudokopov.

Drugi govornik navajal je vzgled iz lastne skušnje. Za osem skladov (Schichte) je enkrat dobil 5 gld. 50 kr., drugokrat za isto delo 1 gld. 90 kr. Šest delavcev je dobilo za 11 skladov 7 gld. 5 kr., tako, da jim je po odbitih vplačilih ostalo na dan po — 19 kr. Ako premog rase v ceni, za to premogokop nič ne vé, plačilo se mu zato ne poviša, dasi mora sam premog dražje plačevati in se tudi živež in stanovanje podražita. Poleg tega morajo delavci navadno še živež, ki je mnogokrat malo vreden in celó pokvarjen, jemati od gospodarja, tako, da so mu popolno izročeni na milost in nemilost. Izraža slednjič željo, da se premladim delo zabrani iz zdravstvenih in нравnih ozirov, in da se odpravi delo žensk po rudokopih.

Simon Stark pojasnjuje razmere, ki vladajo v rudokopih, kateri so last anglo-avstrijske banke. Za 14urno delo dobiva delavec na dan 1 gld. 40 kr. do 1 gld. 60 kr., ob nedeljah mora večinoma delati; za varstvo delavcev se malo menijo. Ako se zgodi kaka nesreča, tedaj se še le prične preiskava; če bi delavec sam kaj naznačil, takoj ga odslové od dela. Ako pride slučajno kak nadzornik, predno se zgodi kaka nesreča, popeljejo ga tje, kjer je vse v redu; kjer pa je nevarnost, pravijo, da so že prenehali z delom, ker takrat se ondi res ne dela; toda komaj odide nadzornik, že naženó delavce v nevarni kraj na delo.

Poudarjali so nadalje govorniki, koliko več da sedaj delavci storé kakor so nekdanj, dasi je morda sedaj manjše plačilo, gotovo pa ne večje; tako so v enem premogokopu na Češkem imeli l. 1870. 2200 delavcev, ki so napravili rujavega premoga 5.700.000 metr. stotov; sedaj je ondi 26 delavcev več, premoga pa napravijo v enem letu 8.700.000 metr. stotov, torej ga delavec napravi 735 metr. stotov več kakor poprej.

Češki rudokop Martinek omenja, kako se napreduje pri rudokopih. Kdor ne klečeplazi, se ne prilizuje in tovarišev ne ovaja, težko napreduje itd. Značilno je, kar je pripovedoval rudokop Matušek o Guttmanovih premogokopih v Poljski Ostravi. Zaradi štrajka je bil govornik zaprt na štiri mesece s 30 tovariši; njih družine so podjetniki vrgli na cesto, in ko so kaznjenci dostali kazen, niso več dobili dela, češ ker so sedeli v ječi. Otroci morajo ondi ob delavnih delati od 6. ure zjutraj do 9. ure zvečer, ob nedeljah od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Ondi dobi delavec plačilo za „voziček“ po 15 do 20 kr. premogovemu baronu pa donaša dobička — 6 gld.

V resolucijah so sklenili osemurno delo, nedeljski 36urni počitek, uvedbo nadzorstva pri rudokopih, odpravo akordnega dela. Sklenili so naprositi vlado, da sprejme nadzorstvo nad bratovskimi skladnicami, katere sedaj oskrbujejo podjetniki v veliko škodo delavcev.

Mi z veseljem pozdravljamo prvi shod rudokopov avstrijskih, ki je vsaj nekoliko pojasnil, kako se godi trpinu-rudokopu pod zemljo v temni noči, ter izražamo željo, da bi se vlada poprijela ter skušala o pravem času priti rudokopom na pomoč, predno jih dobi popolno v svojo oblast socijalna demokracija, ki jim bo sicer pojasnila njih žalostni položaj, a jim ne bo mogla pripomoči do boljšega zaslužka. Zopet tukaj se vidi, da socijalisti uprav vsled obupnega položaja delavcev dobivajo vedno več zaveznikov med delavskimi stanovi, ki čutijo, da se jim hujše skoro ne more goditi, kakor se jim sedaj godi in se oklenejo vsake bilke, od katere upajo kake pomoči. Krščanski socijalisti imajo vzlasti v državnem zboru lepo priliko, da v prospeh človeške družbe čim preje pridejo z zakonitimi določili na pomoč med zapuščenimi trpini najbolj zapuščenim sužnjem našega veka — ubogim rudoin premogokopom.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. decembra.

Notranje dežele.

Rasni klubi strank v državnem zboru so zopet pričeli svoje delovanje. Češki klub je odbral za ude parlamentarne komisije poslance: Riegro, Kinskega, Mezuika, Zeithammerja in Jahna. Dr. Trojan vsled zadnjih dogodkov v deželnem zboru češkem ni bil več izvoljen; izstopil je tudi zato iz češkega kluba. — V poljskem klubu so poslanci razpravljali vprašanje, kako zaprečiti izseljevalnim agentom pogubno delovanje ter so sklenili, da se izdela novela h kazenskem zakoniku, ki bo v tem oziru določevala ostre kazni za take agente.

Poročilo finančnega ministra o državnem proračunu hvalijo tudi francoski in nemški listi, le tega ne morejo umevati, da ima vlada, ki tako skrbno gospodari z državnim premoženjem, toliko ozira na nemško-liberalno stranko, ki je poprej na krmilu privedla državo skoro do denarnega poloma. Le ironija je, piše nemška „Kreuzzeitung“, ako se stranka ljudskih oderuhov sklicuje na ljudstvo in upa pri ljudstvu dobiti ob volitvah zadostila in potrdila svojemu delovanju. Kajti liberalna stranka živi popolno od milosti Taaffejevega ministerstva, katero v svoji slepoti še vedno misli, da bi se Avstrija podrla brez nemško-liberalnih kričavcev. Hvalo zato naj si vlada poišče v poročilih liberalnih listov o državnem proračunu, kjer vkljub ugodnemu denarnemu stanju ni najti nobene priznalne besede za sedanjo vlado. Ako bi se moralo umakniti ministerstvo Taaffejevo, ne bodo mu tal izpodmaknili njegovi nasprotniki, ampak odstopilo bo vsled nerazumljive naklonjenosti do Nemcev, katero dejanski razodeva že blizo dvanajst let, ne da bi bilo prejelo zato kako odškodnino. — Vidi se, da zunanji listi jako trezno sodijo o naši notranji politiki.

Šolske razmere v Dalmaciji. Poslanec dr. Klaič je v zadnjem zasedanju deželnega zbora dalmatinskega stavil predlog, da naj se poslovanje srednje šole v Zadru. To je popolno naravno, kajti v Dalmaciji kakor na Kranjskem je prav za prav le ena narodnost, kakor pri nas slovenska, tako v Dalmaciji hrvatska. Tako ima na priliko šolski okraj zaderski 59 hrvatskih ljudskih šol in 1 samo z italijanskim učnim jezikom. Tej ogromni množini hrvatskih učencev polajšati izobraževanje, ki naj se tudi v srednjih šolah vrši na podlagi materinega jezika, to je namen Klaičevemu predlogu, popolno jasen in opravičen. Nekdanj sevéd, ko so Dalmatinci se šolali za uradnike v Lombardo-Venetskem, bilo je to popolno drugače, dandanes pa je brez pomena. Kako neosnovana so torej ovrčanja italijanskih listov, ki vpijejo, da je Klaičev predlog napad na „avita civilta“ italijanska. Pač bi res zaslužili ti „preko mora“ škleči patrioti, da bi padli s svojimi nespametnimi nazori „v more“, kakor pišejo dalmatinski listi.

Stranka zmerne ogrske opozicije je imela dné 10. t. m. svojo klubovo sejo, kjer so sklenili sestaviti odbor, ki ima vse potrebno pripraviti za prihodnje volitve v zbornico. Grof Apponyi je dokazoval, da tudi sedanja vlada ne kaže volje izpolniti svojih obljub in da je le mirnejše nadaljevanje vlade Tiszove, katero treba z vso odločnostjo pobijati. V tem smislu treba je delovati pri pripravah za prihodnje volitve. — Apponyi je vzlasti radikalno govoril pri razpravi o ogrski tovarni za orožje. Znašal se je nad vlado tako, kakor da bi bili Madjari v vojaškem oziru v Avstriji pravi sužnji brez pravic, ki nimajo druge naloge, kakor delati tlako svojemu gospodarju. Videlo se je iz tega govora, da bi Madjari najraje dobili v svoje roke monopol za vojaško oskrbovanje in s tem sevéd milijone denarja, ki jih leto za letom več potrebuje vojaštvo.

Vnanje države.

Rusija. Izseljevanje z ruskega Poljskega se še vedno vrši. Tako je skušalo pred kratkim kakih 20 kmetskih družin prekoračiti rusko mejo pri Baranu. Toda oblastvo jih je prišlo in siloma nazaj zapodilo. Da bi ruska vlada zabranila silna izseljevanja, izdala je postavlo, vsled katere dobé oni, ki so prodali svoja zemljišča z namenom preseliti se v Ameriko, brezplačno nazaj svoja prodana posestva, vrhu tega pa bodo prekupci kaznovani z zaporom.

Nemčija. Nazori nemškega cesarja za presosno nemških ljudskih šol niso našli splošnega pripoznanja in odobravanja. Dosedanje obravnave šolske konference kažejo marveč, da je večina nasproti cesarjevimi željam proti preosnovi nemških ljudskih šol. Skoraj vsi govorniki poudarjajo, da ni smeti omejiti pouka klasičnih jezikov, kakor je namreč cesar zahteval. — Načelo nemškega cesarja izvestno ni povsem hvalevredno. Narodnost je gotovo lepa lastnost, ko pa bi se preosnovala nemške šole vseskozi na narodnostni podlagi in bi v tem nemškega cesarja posnemale še Rusija, Francija, Italija, Turčija in druge evropske države, gotovo se ne bi s to naredbo pospešilo mejnarodno sporazumljenje in ljubezen, marveč navstala bi še večja sovraštva med posamičnimi narodi, katera bi utegnila provzročiti svetovno vojno. V šolah se mora človekoljubje z narodnostjo družiti, sicer pa se vzgaja v mladih sreih srd do človeštva.

Luksemburg. Naznanilo, da je veliki vojvoda Adolf nastopil prestol, bo prinesel prestolonaslednik v Berlin, Dunaj in London, princ Nikolaj Nasavski v Peterburg, državni minister Eyschen v Rim in podpredsednik v državnem zboru, Vannerus, v Pariz.

Italija. Pri prihodnjih administrativnih volitvah se ne nameravajo katoliki več združiti, kakor je bilo do sedaj pri enacih volitvah navada, s pristaši zmerne stranke, t. j. s pristaši liberalno-konservativne stranke, marveč nameravajo postaviti imenik povsem le katoliško mislečih kandidatov.

Anglija. Iz Dublina se poroča 10. t. m.: Mnogo deputacij je šlo Parnellu do Kingstona naproti ter so mu izročile priznalne adrese. Več sto ljudij je sprejelo Parnella na kolodvoru v Dublinu. Dve uri pozneje je Parnell zaprl tiskarno „United Irelanda“ in vredniško sobo imenovanega lista kot ud upravnega sveta, zabranil izdajo, ravno tiskane številke ter odpustil glavnega vrednika. Poslanec Healy je došel ob jedni uri na kolodvor, kjer ga je množica z žvižganjem in sikanjem sprejela.

Rumunsko. Iz Bukreša se poroča, da je storila rumunska vlada pri turški potrebne korake, da dobi v zapadni Makedoniji bivajočim Rumuncem „pravoslavne“ škofa rumunske narodnosti. Pri tej prošnji se je opirala rumunska vlada na razlog, da je tudi Bolgarom ugodila turška vlada, ko so jo prosili, naj jim imenuje škofe za Bolgare v Makedoniji živeče.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 9. decembra. (Prešernova slavnost akad. društva „Slovenija“ na Dunaji v dan 3. decembra 1890.) [Konec.] Slednjič moramo še z radostjo in ponosom zabeležiti, da je omenjeno slavnost počastilo s svojim pohodom obilo odličnega občinstva, vzlasti nam je omeniti predličnih gostov: grofa Harrach-a, predsednika „Slovenske Besede“; g. dr. Bouchal-a, predsednika slovenskega pevskega društva; prof. Stritar-ja, pesnika in pisatelja slovenskega; g. državnega poslanca dr. Ferjančič-a in mnogobrojnih zastopnikov slovanskih akademičnih društev na Dunaji. Mnogo navdušenih rodoljubov slovanskih in slovanskih pa, katerim ni bilo moči prisotnim biti pri navedeni slavnosti, odzvalo se nam je z brzjavami ter tem potom izrazilo svoje ognjevito navdušenje, katero gojé slavnemu pesniku-vzorniku in njegovim častilcem.

Došli so nam nastopni brzjavni pozdravi:

Glognitz. — Z vrha orjaškega Semeringa kličejo velikanu Prešernu in njegovim častilcem gromovito: Slava!

Poklukar, Pfeifer in soproga, Klun, Nabergoj.

Gorica. — Prešerna pred nami vihra zastava, — Voditelju-pevcu kličemo: Slava!

Modric sinovi.

Gorica. — Slava Prešernu!

Dovgan, Fabjan, Vodopivec.

Gradec. — V duhu bratsko združeni z vami radujemo se današnjega vašega slavlja ter kličemo: Slava! našemu pesniku-prvaku. „Triglav“.

Gradec. — Uz bratsko pozdravlje čestitamo vam proslavi devetdesetletnice velikega pesnika Prešerna. Srbsko akad. društvo „Stražilovo“.

Ljubljana. — Prešernova domovinska ljubezen ostani nam uzor do groba! Na lepí vaš domovinski praznik pošiljamo iskrene slovanske pozdrave. Dr. Tavčar, Ivan Hribar, dr. Majaron.

Krško. — Slava našemu najodličnejšemu pesniku! Živeli njegovi čestilci! Ostanite zvesti narodnim načelom, potem bode narod večno stal.

Krški narodnjaki.

Ormož. — Ob devetdesetletnici pesnika-velikana pošiljamo gorke želje v nebeske višine, da čuva Bog naš narod in njegove svetinje. Slava dr. Prešernu! Slava slaviteljem! Ormoške Slovenke.

Pazin. — Slovenijani bodite kakor do sedaj čestilci in širitelji Prešernovih uzorov!

Bivši Slovenijani:

Kos, Okretič, dr. Rybař.

Praga. — Bratři! V duhu s vami a oslavujemo velikého básnika vašeho, necht šlechtné idealy a snachy, jichž vždy byl nadšeným hlasatelem, najdou oblasu v srdci celeho slovanstva.

Za „Slavii“ Bendl.

Trst. — V duhu proslavljamo z vami i mi pesnika-velikana, oduševljeni za one ideale, kakor on: prosveto in svobodo. Prešernu večnaja pamjat! i vam, njegovim častilcem: Živeli!

Slavjanski osmošolci tržaški.

Zagreb. — Prešerna je prešinjali ogenj domoljubja in blagor človečnosti, isti ogenj naj vedno ogreva tudi vas, mlade čestilce, in slovenski narod

bode imel navdušenih borilcev za vsestranski napredek.

Celestin.

Zagreb. — Slava neumrlemu pesniku Prešernu; živela „Slovenija“, živela sloga mej Slovani! Andreja Lenarčič, kr. profesor.

Dnevne novice.

(Deželni odbor kranjski) odpošlje v Berlin mestnega fizika, g. dr. Kopřivo, da prouči dr. Kocha zdravljenje. Gosp. dr. Kopřiva odpotuje te dni.

(Razdelitev obleke med ubogo šolsko mladino.) Odbor gospej vabi najljubše p. n. dobrotnike in prijatelje šolske mladine, da pridejo v nedeljo dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne v dvorano ljubljanske čitalnice k razdelitvi celih zimskih oblek učenkam in učencem tukajšnjih šol.

(Tatvina.) Nedavno se je v župnišču v Vodica dogodila velika tatvina. Č. gosp. župnik šel je po opravkih iz stanovanja, katero je zaklenil. Ta čas pride tat, še precjé dobro oblečen, v župnišče in gré naravnost po stopnjicah do župnikovih sob. Postrežnica v kuhinji se za to še zmenila ni, ker vedno dohajajo prosilci in ni vedela, da je gospod župnik odšel. Tat s ključem ali kako drugo pripravo odpre vrata, sname s stene zlato uro in zlato verižico, odpre zaprto omarico in pobaše raznega denarja in srebrnega namiznega orodja v vrednosti do 700 gld., med temi tudi 18 ameriških zlatov, katere je gospod župnik dobil v spomin od brata duhovnika, umrlega v Ameriki. Hranilničnih knjig se zviti tat ni dotaknil. Ko je hudobnež nabasal svoje mavhe, zaprl je skrbno omaro in vrata ter odšel. Posli so ga videli, pa nobenemu ni prišlo na misel, da bi odhajajoč bil tat. Gospod župnik, ki se je v četrť ure vrnil, ni zapazil, da je okraden. Ko pa je ob navadnem času hotel naviti uro in je ni našel ne na steni, ne v omarici, zasledil je tatvino. O tatu ni sledu, a moral je biti prebrisan in znan v župnišču.

(Posvečevanje.) Prevzvišeni knez in škof so danes v svoji domači kapeli trem frančiškanskim bogoslovcem podelili subdijakonot, v nedeljo podelé dijakonot in v sredo dvema prezbiterat. Novo mašo bodeta pela P. Gothart Podgoršek v Kálobji na Spodnjem Štajerskem in P. Benignus Snój v Zagorji za Savo, oba na praznik nedolžnih otročičev 28. decembra.

(Iz Ambrusa) na Dolenjskem se poroča mej drugim: Od vseh strani dohajajo darovi za uboge pogorelce v Brezovem Dolu. Na prošnjo g. okr. glav. vit. Schwarz-a je tudi deželni zbor dovolil veliko svoto 2000 gld., ki so se razdelili mej reveže. Gosp. okrajni glavar pa se je potegnil za pogorelce tudi pri banki „Franco-Hongroise“, ki hoče posameznim pogorelcem odtrgati veliko svote, češ, da so bili posestniki zavarovani za prevelike svote. Ta slučaj naj bi ljudstvu odprl oči. Pri zavarovalnici „Unio Catholica“ pa je bil zavarovan jeden pogorelec, kateremu je banka izplačala do zadnjega novca in mu še po vrhu dala 50 gld. H koncu še nekaj: Skoraj vsi milodari z malimi častnimi izjemami so došli od gg. duhovnikov, katerim neki krogi odrekaajo rodoljubje.

(Hrvatske razmere.) Narodni zastopnik Fran Folnegović je bil izvoljen za sodca mesta Zagreba, ban pa ni potrdil njegove izvolitve. — Kakor poročata hrvatska vladna lista, priredil je ban minolo soboto obed na čast patrijarhu Brankoviću, ki se je te dni mudil v Zagrebu. Kakor je že navada, vrstilo se je mnogo napitnic. Govorniki so se spominjali „rodoljubnega dela“, „zaupanja naroda“, „postavnih zastopnikov“, „svojega naroda“, „naše domovine“ itd., a nihče ni izgovoril besede „Hrvatska“, „hrvatski narod“ ali „kraljevina hrvatska“. — Zagrebški Nemci so spoznali, da ne morejo shajati brez znanja hrvaščine, in so sklenili odpreti tečaj za učenje hrvatskega jezika. Doslej se jih je oglasilo 20, ki bodo obiskovali ta tečaj. In pri nas zahteva peščica Nemcev, da bi mi njim na ljubo govorili vedno in povsod le nemški, naši „narodni“ trgovci pa menda zaradi lepšega razobešajo nemške napise.

(Ljubljanska čitalnica) priredi „društveno besedo“ v nedeljo, dne 14. decembra t. l., s sodelovanjem slavne vojaške godbe c. in kr. pešpolka baron Kuhn št. 17. — Vspored: 1. Fr. Suppé: „Vrnitev od svatbe“, ouvertura, svira vojaška godba. 2. Förster: „Samo“, moški zbor s četverosplovom. 3. J. Gell: „Ljubezen in spomlad“, ženski troglasni zbor. 4. G. Verdi: „Agnus Dei“, iz requia, svira vojaška godba. 5. Fr. Gerbic: „Lovska“, mešani

zbor. 6. Komzak: „Potpourri“, svira vojaška godba. Pričetek ob 8. uri zvečer. Vstop k „besedi“ imajo izključno le čl. udje čitalnice.

(Kako se naseljencem v Braziliji godi.) sporoča naš domačin, ki je letošnjo spomlad slovo dal Kranjskej. Ponudili so mu v Buenos Ayres dokaj dobro službo. Ker je gladko govoril več evropskih jezikov, bil bi koj knjigovodja ali tolmač pri veliki tvrdki. Dobil je pač več služb sam, a ugajale mu niso. Če je šel na deželo, ni smel brez revolverja, in zadnja njegova dopisnica naznanja, da se bo takoj vkreal nazaj v Evropo. Revolucija dela tujcem neznosno stanje. Tujci v mestih zapuščajo republiko, ker niso gotovi ne svojega imetja, ne življenja, celó domač denar je zgubil precej svoje vrednosti. Naš rojak je imel listino dokaj napolnjeno pri odhodu, zato mu je lahko se vrniti v domovino. Kaj pa drugi, ki so komaj premogli za vožnjo v Ameriko?

(Zanimiva in lepa slavnost v Ameriki.) V Št. Pavlu v Minesoti izhajajoči list „Wanderer“ poroča: Vesel dan je bil za nas ameriške Slovence tukaj v „Indijan Buch-u“, ko je naš rojak P. Roman Homar O. S. B. dne 27. avgusta pél novo mašo, pri kateri je bil arhidijakon J. Buh, generalni vikarij dulutske škofije, župnik J. Trobec je bil dijakon, P. Simon Lampe subdijakon, župnik P. Ciril Zupan pa obrednik. Navzočni so bili dalje gg. župniki: J. Solnce, Nagel, Slatinski, Vojiček, misijonar P. Alojzij, b. Mavrus, in bogoslovci: F. Jager, M. Bilban, A. Vilman in J. Seliškar. Slavnostni govor je govoril P. Alojzij v slovenskem jeziku, istotako popoldne g. J. Solnce. Slovencem je ostal ta dan v najlepšem spominu.

Raznoterosti.

— Nova iznajdba je električna palica, kakor pišejo pariški časniki. Kdor bo hotel napasti sovražnika, pritisniti bo moral le na gumb in v tem trenutku se dotakniti nasprotnika s palico in — nasprotnik se bode nezavesten zgrudil na tla. Bržkone pa ta iznajdba ne bo prišla v praktično uporabo.

— Ubežni roparji. Iz Rima se poroča: V trdnjavi na Monte Mario je zaprtih 678 hudodelnikov. V soboto mej 3. in 4. uro jih je pet ubežalo, če tudi imajo na rokah in nogah verige in je okoli trdnjave 87 stražnikov. Njih jetniško obleko in prepilene verige so našli blizu trdnjave v jarku. Peš in ješ jih policija zasleduje, toda do zdaj brez vsega vspeha. Ti beguni so zloglasni roparji; mesto je vsekako jako vznemirjeno, ker se je bati nepovoljnega obiska.

— V Afriki, katera meri 11.900.000 angleških štirijaskih milj, imajo zdaj Francija 2.300.248, Anglija 1.909.445, Nemčija 1.035.720, Kongo-država 1.000.000, Portugal 774.903, Italija 360.000, Španija 210.000 štirijaskih milj. Egipt, Sudan, Tripolis, Marokko, Transvaal in Orange-država merijo vkupe dva milijona štirijaskih milj.

— Smešen dogodek iz življenja kardinala Lavigerieja. Nedavno se je sprehajal kardinal Lavigerie na peronu nekega kolodvora na Francoskem brez vsacega vnanjega znaka svojega visokega cerkvenega dostojanstva, ko stopi k njemu duhovnik ter ga pozdravi. „Oprostite, oče,“ nagovoril je duhovnik kardinala, „Vi ste misijonar, kakor sklepam po Vašej bradi, ka-li? Kje neki, če smem vprašati?“ — „V Algiru.“ — „Tako! Tako! Ali poznate našega prejšnjega škofa nancyskega, msgr. Lavigerieja.“ — „Seveda ga poznam.“ — „Ali je še zmirom tako — ne vem kako bi rekel . . .“ — „Že vem, kaj hočete reči. Še hujši je, kakor je bil, odkar mu je posijalo na glavo afriško solnce.“ — „Temu se ne čudim. Veste, pred nekimi leti me je hotel imeti za svojega generalnega vikarja.“ — „Ali res?“ — „Da, gospod! Toda moža sem poznal in sem se branil sprejeti ponudbo.“ Njiju pogovor je bil zmirom živahnejši. In ko je vlak že naprej ž njima drdral, pala je še marsikaka ostrabeseda na kardinala. Ko pa je prišel trenotek ločitve, razgrnil je kardinal nekoliko svoj plašč, da se je prikazal njegov pektorale, rekoč: „Gospod, kar sva govorila, je nekaj res, nekaj pa ne. Gotovo pa je to, da Vas nisem hotel imeti nikoli za svojega generalnega vikarja.“ Na to je smeje se zapustil svojega sopotnika.

— Koliko prebivalcev ima helgolandski otok. Leta 1880. je živel na imenovanem otoku 2001 človek; zdaj pa jih živi 2086, in sicer 953 moškega in 1133 ženskega spola.

Narodno gospodarstvo.

Koliko koristijo naprave za osuševanje in ovlaževanje.

Spisal kulturni inženir A. Čadež.

(Dalje in konec.)

Ker pa je količina vode za napeljevanje odvisna ne samo od zemlje in topline, ampak tudi od

načina in količine gnojenja, od večega ali manjšega obdelovanja zemlje, je treba pri projektih vse te razmere uvaževati in je treba potem naprave za osuševanje in ovlaževanje vrediti po teh faktorjih. Iz tega se pa tudi razvidi, kako važno je, da se v onih poskušajskih stacijah, ki so potrebne v ta namen, sestavijo pogoji, delovanje začne že pred izdelovanjem projekta, da se dobi iz uspehov, doseženih po praktičnih poskusih osuševanja in ovlaževanja, ona podlaga, ki je potrebna za najprikladnejšo porabo vode pri napravi načrta za osuševanje in ovlaževanje. Umetna ovlaževanja so torej ne samo za travnike, temveč tudi za njive, in ne samo v gorkejših, ampak tudi v mrzlejših podnebnih neizogibna potreba, pod pogojem namreč, ako hočemo vspeh povišanja poljskih dohodkov doseči z gotovostjo in za stalno. K temu se pridružuje še vrednost onih gnojnih snovij, ki pridejo z ovlaževanjem na polje in ki so, če se porabijo odpadki in čistilna voda tistega kraja, za poljedelski napredek tolikega pomena, da bi te dobljene gnojne snovi, spremenjene po pomnožitvi pridelkov v glavnico, že same bile zadosti, da poplačajo vse stroške naprav za osuševanje in ovlaževanje.

Našemu poljedelcu se more pomagati le s tem, če se mu omogočijo stalne in gotove žetve, ne sme se zanašati na takozvano dobro letino, kajti celo dobra leta ne donajajo tistega dobička, kateri dosežemo, če tako „vreme“ sami naredimo, kakor ga potrebujejo rastline na polju; če rastlinam napeljemo potrebno vodo, ki jo potrebujejo za razvoj, in če jo moremo po svoji volji odpeljati, kadarkoli škoduje travnikom in njivam. Vse to se dá doseči, če imamo trdno voljo in z združenimi močmi naravi nekoliko pomagamo in če imamo kot poljedelci zdravi nazor, da „brez muke ni moke“ in tako delujemo.

Skoro vse veče in manjše ravnine in doline v avstrijskih deželah potrebujejo umetnega ovlaževanja. Vode je tudi povsod zadosti, gre se le za to, da jo po pravih načelih in o pravem času ustavimo in ne brez koristi pustimo, da nam odteče; da odpravimo in onemogočimo pokončujoče povodnji o velikem deževju, drugokrat pa vode o pravem času napeljemo na trate. S skoro neverjetno nebriznostjo žele prebivalci dolin in nižav največkrat le velike povodnji odpraviti, med tem ko nikomur na misel ne pride, misliti na žalostne posledice suše, katero smo letos čutili, in se je že prej obvarovati.

Pri vseh dosedanjih vravnava naših rek se ni nikdar na to mislilo tudi umetno ovlaževanje uvesti, ampak zmirom so obračali pozornost le na to, kako bi na najškodljivejši način strugo okrajšali in rastlinstvu tako potrebni živelj kolikor hitro mogoče spravili iz dežele. Če se torej pri uporabi „sistema razdačenja“ držimo pravila, da se v avstrijskih dolinah in ravninah ne sme nobena rečna struga okrajšati in nobena reka zajeziti, in da se mora vsakemu osuševanju pridružiti vselej tudi ovlaževanje krajev, to je: da se mora vedno skrbeti za izboljševanje poljedelskih krajev, se moramo čuditi, kako morejo ta dela, ki so tako ozko med seboj združena, celo pri e. kr. vladi biti razdeljena na dva „ressort“-ministra; kajti e. kr. ministerstvu za notranje stvari je delo vravnavanje rek, to je osuševanja, vtrjevanja bregov izročeno, e. kr. ministerstvu za poljedelstvo pa so izročene melioracije dežel, oziroma umetna ovlaževanja. Pri reki, na kateri se more voziti z ladjami, je ta delitev pač mogoča, kakor na pr. pri Donavi; toda pri vseh drugih je ta delitev nepriljavna, da bi pravo zadelo, ali pa bi moralo ob istem času e. kr. ministerstvo za poljedelstvo ovlaževati, če e. kr. ministerstvo notranjih stvari osušuje.

Vsekako skuša e. kr. vlada z vsemi mogočimi sredstvi pospeševati taka izboljšanja, toda osuševanje in ovlaževanje se more izvršiti le s pomočjo posestnikov in vseh onih, ki imajo pri tem svoj delež. Na prvi pogled je videti, kakor bi bila naloga deželnega zbora, ljudskih zastopnikov, pospeševati taka izboljševanja. In če se stavijo vsled nemarnosti prebivalcev in vdeležiteljev temu izboljševanju zapreke, potrebno jih je odpraviti s potrebnimi zakoni in naredbami; zakaj ne sme se pustiti, da bi cele doline, občine, pokrajine vsled nevednosti nekaterih obubožale. Istotako ne smejo vplivati stranke ali zasebniki na taka za blagostanje cele dežele koristna izboljševanja. Če se hoče ozirati na zasebne interese, je pač bolje, da se nič ne stori, zakaj največkrat se po nepotrebnem trosi denar, posameznik ima korist, dočim so na škodi splošni in vkupni interesi.

Niti vprašanje, odkod dobiti potrebnega denarja v to svrhu, ne dela težav, če se poprej naslednji pogoji izpolnijo in zagotovijo, in sicer:

1. Če ima dotični kraj sploh za obdelovanje sposobno zemljo;
2. če je v porečju o pravem času dovolj vode ali če se more zadržati;
3. če so za poljedelstvo potrebne moči in potrebna živina že pripravljene ali se lahko pripravijo;
4. če se pridelki in izdelki morejo prodajati za primerno ceno in ne primanjkuje potrebnih komunikacijskih sredstev;
5. če se izvrši ta osuševanje in ovlaževanje po sedanjem stanju ved z ozirom na vse pri tem mero-dajne faktorje;

6. če se bodo te zgradbe ohranile vedno v dobrem stanju, izvrševalo ovlaževanje z razumom in obdelovala zemlja.

Če se bodo izpolnjevali ti pogoji, potem kmetsko prebivalstvo vsakega osuševalnega in ovlaževalnega kraja lahko brez skrbi pripravi potrebno glavnico bodisi z izposojilom, katero bo deknjiženo na dotična zemljišča ter se v večletnih obrokih vračalo, bodisi z letnimi doneski od orala; zakaj korist izboljšanih zemljišč bo imelo najprej kmetsko prebivalstvo, in sicer se mu bodo stotero povrnilo troški.

Če se nič ne stori in vse tako pusti, propadalo bo vedno bolj blagostanje vsega prebivalstva; zato je zadnji čas, da narodovi zastopniki storé potrebne korake, zabranijo to nesrečo ter se z vso eneržijo poprimejo osuševanja in ovlaževanja in se ne zbojé troškov. Zakaj vsako kmetsko društvo, zveza ali zadruga, katera izvršuje zgoraj omenjene pogoje, ima pravico, zahtevati potrebni kredit, dočim je dolžnost narodovih zastopnikov, da omogočijo za to potrebne vsote kot deželni dolg ter jih zagotové s splošnimi deželnimi davki. Dotični posestniki pa naj bi povračali to vsoto v razmerji, kolikor več koristi ima jeden ali drugi od osušenih oziroma ovlaženih prostorov. Ne sme se pa pozabiti, da za to potrebna glavnica uporabljena v deželi, se deloma torej z izvršenim delom izteka v deželne blagajnice, deloma pa nakloni kmetskemu prebivalstvu, oziroma vdeležujočim se posestnikom za pomnoženje narodnega premoženja in s tem olajša plačevanje davkov.

Telegrami.

Dunaj, 11. decembra. Pruska vojaška deputacija, obstoječa iz jednega stotnika in štirih podčastnikov grenadirskega polka je došla iz Potsdama, da skaže cesarju na povelje nemškega cesarja nov bojni šotor. — Ud gospodske zbornice baron Tomažek je umrl danes v osemdesetem letu svoje starosti.

Peterburg, 11. decembra. Državnemu svétu se bode v kratkem predložil postavni načrt, vsled katerega se ne bodo mogli tuje več naseljevati v Rusiji. Že naseljeni tuje pa bodo morali prositi rusko vlado, da jih pripozna za svoje podložnike, ali pa bodo morali zapustiti deželo.

Dunaj, 12. decembra. V državnem zboru je odgovoril domobrambni minister na interpelacijo staročeškega kluba in je zatrdil, da je v stalni armadi 80, v domobrambi pa 90 odstotkov jednoletnih prostovoljcev preskušeno prebilo. Najboljši vspehi so se pa pokazali posebno v Lvovu in Plznji. Najboljši vspeh s 100 odstotki je bil pa v Dalmaciji, vsled česar se razvidi, da ni nikakih sistematičnih škod v smislu interpelantov. Minister povdarja potrebo znanja skupnega službenega jezika za službena opravila v potrebnih meri.

Dunaj, 12. decembra. V zbornici je vlada predložila postavni načrt, v katerem prosi, naj se podaljša čez novo leto dosedanja trgovska pogodba z Bolgarijo, kakor tudi za eno leto dosedanja trgovsko-politični provizorij s Turčijo.

London, 12. decembra. Na poti iz Dublina v Kork se je Parnell na mnogih krajih

ustavil in nagovoril množice; dogajali so se hrupni prizori. V Malovu je množica napala Parnellov voz s palicami in dežniki. V Korku so Parnella navdušeno pozdravili. V svojem govoru je Parnell zatrjeval, da ne bode odložil voditeljstva irske stranke.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	toplomera po Celziju			
11	7. u. zjut.	739.3	-5.0	sl. svzh.	oblačno	0.00
	2. u. pop.	738.5	-2.2	"	"	
	9. u. zveč.	738.4	-6.0	"	"	

Srednja temperatura -4.4°, za 3.8° pod normalom

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)
12. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	89 gl.	— kr.
Srebrna " 5% " 100 " " 16%	89 "	— "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107 "	85 "
Papirna renta, davka prosta	102 "	20 "
Akcije avstr.-ogerske banke	382 "	— "
Kreditne akcije	302 "	75 "
London	115 "	— "
Srebro	— "	— "
Francoški napoleon.	9 "	10 1/2 "
Cesarski cekini	5 "	46 "
Nemške marke	56 "	52 1/2 "

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se v ljudo podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kiškega srebra in iz medenine najnovejšje oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic, svečnikov

ltd. ltd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognji polatim in posrebrim. Na blagovoljna vprašanja rado-voljno odgovarjam. (52-50)

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli šte. 17.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Zobozdravnik Schweiger

stanuje

hôtel „Stadt Wien“ (pri Maliču)
šte. 23 in 24. II. nadstropje.

Ordinira vsaki dan od 9. do 12. ure
dopoldne, od 2. do 5. ure popoldne.
Ob nedeljah in praznikih od 9.
do 1/2 1. ure.

Najnovejšje iznajdbe in sredstva v zobozdravništvu. Najboljše plombe, po barvi zobem prikladne. (14)

☛ Za vsa dela se jamči. ☛

Potrtega srca naznanjamo sorodnikom in znancem žalostno vest, da je Vsegamogočnemu dopalo, našo srčno ljubljeno ženo, oziroma mater in taščo, gospo

Uršulo Modic, rojeno Milavec,

danes, dne 11. decembra ob 11. uri po noči, po dolgi mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajočo, v 67. letu njene starosti poklicati k S-bi v boljše življenje.

Truplo predrage pokojnice preneseno bode v nedeljo, dne 14. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na mirodvor taksjsnje župnijske cerkve sv. Mihaela.

Predrago ranjko priporočamo vsem sorodnikom in prijateljem v molitev in blag spemim.

NOVA VAS na Blokah, dne 11. decembra 1890.

Josip Modic,
soprog.

Franc, Ivan, Josip, Andrej,
sinovi.

Franciška, Marija omožena Lavrič, — Anton Lavrič,
hčeri. zeti.

Katoliška Tiskarna
priporočila raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.